

Maartje Wortel

Schaamte

Van buiten klinkt het geluid van een boor, het getik van hamers, een plamuurmes. Het lijkt alsof ik bij de tandarts zit, alsof het gebouw een gebit is dat aangepakt moet worden en ik me binnenin een mond bevind.

Het pand waarin ik woon is een monument dat gerenoveerd wordt, het staat in de steigers. Dankzij de steigers heb ik nu een balkon, 's ochtends vroeg is het gebruide gezicht van een bouwvakker het eerste wat ik zie. Op een bepaalde manier stellen de werkmannen me gerust. Tot ik het raam openzet en vraag: Willen jullie koffie?

Nee, wij willen werken, zegt een van de werkmannen.

Ja, zeg ik. Natuurlijk.

Ik weet dat ik ook moet werken, dat ik daar meestal te lang mee wacht en dat de mannen mij zien zitten aan tafel, starend naar een beeldscherm. Ooit las ik in een tijdschrift dat mensen harder gaan werken wanneer de werkruimte transparant is, als ze gezien worden door anderen.

Als ik naar de werkmannen kijk, geloof ik het artikel. Als ik naar mezelf kijk, is er niets van waar. Ik loop heen en weer door de kamer en vul de waterkoker om koffie te zetten. Dan ga ik op de bank zitten en blijf de knop van de waterkoker ingedrukt houden totdat het water kookt, niet omdat ik dat wil, maar omdat de waterkoker meteen afslaat als je hem loslaat. De waterkoker was vanaf de eerste dag dat ik hem kocht (bij de Blokker) kapot, ik durfde het ding niet terug te brengen. Op dezelfde dag kocht ik ook een tosti-ijzer. In de handleiding van het tosti-ijzer staat dat je geen tosti's moet maken in de buurt van kleine vogeltjes omdat kleine vogeltjes onwel kunnen worden van de walm die van het ijzer komt. Ik wil een klein vogeltje kopen om te testen of het waar is, maar dan moeten de werkmannen eerst naar huis want als het vogeltje echt onwel wordt heb ik de steiger nodig om het vogeltje op neer te kunnen leggen zodat hij rustig bij kan komen in de frisse lucht. Bovendien wil ik niet dat de werkmannen gekke dingen over mij denken, bijvoorbeeld dat ik dieren mishandel.

De werkmannen zorgen ervoor dat ik niets doe, dat ik stil sta, dat de dag niet beweegt. Misschien sta ik altijd stil en zijn de werkmannen er om mij dit in te laten zien. Soms denk ik dat ze zijn ingehuurd door de overheid om mensen zoals ik een spiegel voor te houden. De werkmannen zorgen er in ieder geval voor dat ik me schaam voor mezelf; ik schaam me diep.

In een gesprek met Wim Noordhoek op radio 6 vertelde Arnon Grunberg ooit dat de psychiater Louis Tas heeft gezegd dat schaamte niets anders is dan te weinig empathie hebben met jezelf. Volgens sociologen daarentegen heeft schaamte een functie. Schaamte zorgt er bijvoorbeeld voor dat je jezelf behoedt voor fouten. Ik geloof de sociologen, want zonder mijn schaamte was er nu een klein vogeltje dood.